छन्दोभेदे । "बभूव भावेषु दिलीपनन्दनः" रघुः रघुनन्दनः यदुनन्दन इत्यादि "पुरीमवस्कन्द लुनीहि नन्दनम्" माघः ८मन्वादेवे "नन्दीश्वरश्च नन्दी च नन्दनो नन्दिवर्द्धनः" भा०अनु०१७अ० शिवसहस्रनामोक्तौ । ६कुमारानुचरभेदे "वर्द्धनं नन्दनञ्चैव सर्वविद्याविशारदौ । स्कन्दाय ददतुः प्रीतावाश्विनौ भिषजां वरौ" भा०व०४५अ० । १०पर्वतभेदे "तीरे तु चन्द्रकुण्डस्य नन्दनो नाम वै गिरिः । तस्मिन् वसति शक्रस्तु कामाख्यासेवने रतः । न्यग्रोधमूलं समासीनो सर्वदेवेश्वरो हरिः । सेवितुं सिद्धयोगानीं सततं वर्तते नतः । चन्द्रकूटस्य तु गिरेर्नन्दनस्य तथा गिरेः । प्रतिदर्शं तथा चन्द्रं प्रदक्षिणयति त्रिधा । चन्द्रकुण्डजले स्नात्वा समारुह्य च नन्दनम् । आराध्य शक्रं लोकेशं महाफलमवाप्नुयात्" कालिकापु० ८१अ० । ११षष्टिवर्षमध्ये षड्विंशतिमे वत्सरे । "सुभिक्षं क्षेममारोग्यं शस्यं भवति शोभनम् । बहुक्षीरास्तथा गावो नन्दन्ते नन्दने प्रिये !" भविष्यपु० ।

नन्दनज न० नन्दनवने जायते जन–ड । १हरिचन्दने राजनि० । २हर्षजातमात्रे त्रि० ३श्रीकृष्णे पु० ।

नन्दनन्दन पु० नन्दस्य नन्दनः आनन्दजनकः । श्रीकृष्णे वासुदेवे तस्य वासुदेवत्वेऽपि कंसभीत्या नन्दसुतां योगमायामानीय तत्स्थले रात्रौ निगूढतया कृष्णस्य स्थापनेन तस्य तत्पुत्राभिमानात् तन्नन्दनत्वम् । तत्कथा भाग० १०।२ अ० यथा "ततश्च शौरिर्भगवत्प्रचोदितः सुतं समादाय स सूतिकागृहात् । यदा बहिर्गन्तुमियेष तर्ह्यजा या योगमायाऽजनि नन्दजायया । तया हृतप्रत्ययसर्ववृत्तिषु द्वाःस्थेषु पौरेषु च शायितेष्वथ । द्वारस्तु सर्वाः पिहिता दुरत्यया बृहत्कवाटायसकीलशृङ्खलैः । कृष्णं वाहे वसुदेव आगते स्वयं व्यशीर्यन्त यथा तमो रवेः । ववर्ष पर्जन्य उपांशुगर्जितः शेषोऽन्वगाद्वारि निवारयन् फणैः । मघोनि वर्षत्यसकृद् यमानुजा गम्भीरतोयौघजवोर्मिफेनिला । भयानकावर्तशताकुला नदी मार्गं ददौ सिन्धुरिव श्रियः पतेः । नन्दव्रजं शौरिरुपेत्य तत्र तान् गोपान् प्रसुप्तानुपलभ्य निद्रया । शिशुं यशोदाशयने निधाय तत्–सुतां समादाय पुनर्गृहान्गात् । देवक्याः शयने न्यस्य वसुदेवोऽथ दारिकाम् । प्रतिमुच्य पदोर्लौहमास्ते पूर्ववदावृतः । यशोदा नन्दपत्नी च जातं पुत्रमबुध्यत । न तद्विदुः परिश्रान्ता निद्रयापगतस्मृतिः" नन्दपुत्रनन्दसुतादयोऽप्यत्र । २योगमायायां स्त्री ।

नन्दनन्दिनी स्त्री ६त० । दुर्गायां योगमायायां तस्यास्ततः उत्पत्तिकथा हरिवं०५८अ० "तान्होवाच ततो निद्रां विष्णुः सत्यपराक्रमः । गच्छ निद्रे ! मयोत्सृष्टा देवकीभवनान्तिकम् । इमान् प्राणेश्वरान् गृह्य षड्गर्भांस्तान् देहिनः । षट्सु गर्भेषु देवक्या योजयस्व यथाक्रमम् । जातेष्वेतेषु गर्भेषु नीतेषु च यमक्षयम् । कंसस्य विफले यत्ने देवक्याः सफले क्रमे । प्रसादं ते करिष्यामि मत्प्रभावसमं भुवि । येन सर्वस्य लोकस्य देवि ! देवी भविष्यसि । सप्तमो देवकीगर्भो योऽयं सौम्यो ममाग्रजः । स संक्रामयितव्यस्ते सप्तमे मासि रोहिणीम् । सङ्कर्षणात्तु गर्भस्य स तु सङ्कर्षणो युवा । भविष्यत्यग्रजो भ्राता मम शीतांशुदर्शनः । पतितो देवकीगर्भः सप्तमोऽयं भयादिति । अष्टमे भवि गर्भस्ते कंसो यत्नं करिष्यति । या तु सा नन्दगोपस्य वसुदेवानुगस्य वै । यशोदा नाम भद्रन्ते भार्या गोपकुलोद्वहा । तस्यास्त्वं नवमो गर्भः कुलेऽस्माकं भविष्यसि । नवम्यामेव संजाता कृष्णपक्षस्य वै तिथौ । अहन्यभिजिते योगे निशायां यौवने स्थिते । अर्द्धरात्रे करिष्यामि गर्भमोक्षं यथासुखम् । अष्टमस्य तु मासस्य लाताबावां ततः समम् । प्राप्स्यावो गर्भव्यत्यासं प्राप्ते कंसस्य शासने । अहं यशोदां यास्यामि त्वं देवि ! भज देवकीम् । आवयोर्गर्भव्यत्यासात् कंसो गच्छतु मूढताम् । ततस्त्वां गृह्य चरणे शिलायां निरक्षिप्यति । निरस्यमाना गगने स्थानं प्राप्स्यसि शाश्वतम्" ।

नन्दनमाला स्त्री नित्यकर्म० । मालाभेदे "भूप ! नन्दनमालान्तु कुरुते कृष्णवेश्मनि । देवकन्यावृतैर्बद्धैः सेव्यते सुरनायकैः" ।

नन्दन्त पु० नन्दत्यनेन नन्द–झच् । पुत्रे उज्ज्वलद० ।

नन्दपाल पु० नन्दं हर्षं पालयति पालि–अण् उपस० । वरुणे शब्दरत्ना० । [लोपः । पुत्रे उणा० ।

नन्दयन्त पु० नन्दि–झच् णिलोपे अन्तपर्युदासात् णि-

नन्दा स्त्री नन्दयति नन्दि–अच् । १दुर्गामूर्त्तिभेदे "यथागतास्तथा जन्मुर्देवीं स्थाप्य हिमे गिरौ । संस्थाप्य नन्दिता यस्मात्तस्मान्नन्दा तु या भवेत्" वराहपु० "नन्दते सुरलोकेषु नन्दने वसतेऽथ वा । हिमाचले महापुण्ये नन्दा देवी ततः स्मृता" देवीपु० । २अलिझरे (नाँदा) ख्याते पदार्थे पञ्चयोः प्रतिपदेकादशीषष्ठीरूपे ३तिथिभेदे च मेदि० । "नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा च प्रतिपत्